

نگاه

همه‌پرسی اقلیم کردستان و معمای صلح منطقه‌ای

انصار امینی. کارشناس روابط بین‌الملل

● در این یادداشت سعی ما براین است که در ابتدا پیامدهای استقلال کردستان در شرایط کنونی را مورد تحلیل قرار دهیم و در بخش دوم تلاش داریم به این سؤال پاسخ دهیم که استقلال اقلیم کردستان تا چه اندازه می‌تواند روی امنیت و صلح در منطقه اثرگذار باشد.

۱. پیامدهای داخلی و خارجی استقلال

در بُعد داخلی اگر بخواهیم به این موضوع نظری بیندازیم، خواهیم دید همه کردهای عراق موافق برگزاری referendum در تاریخ مقرر نیستند مثلا حزب اتحادیه میهنی کردستان به رهبری جلال طالبانی، رئیس‌جمهور پیشین عراق، مخالف برگزاری همه‌پرسی در کرکوک است یا جنبش گوران (جنبش تغییر) با referendum در سپتامبر مخالف است و می‌گوید باید اول پارلمانی که در سال ۲۰۱۴ بازرانی آن را تعطیل کرد، بازسازی شود. درواقع مخالفان داخلی، هراس این را دارند که مسیر اقلیم کردستان پس از استقلال، به سمت دیکتاتوری بازرانی پیش برود.

روشن است که درخصوص استقلال کشوری جدید، اولین نگرانی، به‌هم‌خوردن توازن قوا در منطقه از طرف قدرت‌هاست. درصورت اعلام استقلال و حتی پیروزی، پراکندگی و کشمکش قدرت‌های منطقه‌ای (ایران، ترکیه، بغداد و اسرائیل) و فرامنطقه‌ای (آمریکا و روسیه) وضعیت سختی را برای کردها به‌وجود می‌آورد کمااینکه استقلال کردها حداقل باید با موافقت یکی از همسایگان آن همراه باشد تا احتمال شناسایی و به‌رسمیت شناخته‌شدن دو زور (قانونی) امکان‌پذیر شود؛ موافقتی که در فضای تنش‌زای کنونی امکان‌پذیر نخواهد بود. از جانب دیگر اقلیم کردستان اگرچه تولید نفت بالایی دارد اما فروش این نفت پس از استقلال ازجمله مشکلات آن خواهد بود. می‌دانیم اصلی‌ترین راه فروش نفت اقلیم کردستان به اروپا، ترکیه است فرض را بر این بگیریم که آنکارا، شاه‌رگ کردستان را که همان فروش و انتقال نفت از مرز ترکیه را قطع کند، این اتفاق می‌تواند اقلیم کردستان را عملا فلج کند.

۲. تنش‌افزایی به‌جای صلح منطقه‌ای

درحال‌حاضر شمال عراق به وسیله اقلیم کردستان اداره می‌شود. جنوب عملا در دست ارتش، خاصه «حشدالشعبی» (شبه‌نظامیان شیعه عراق) است و شاید بتوان گفت بقایای داعش بر مناطق سنی‌نشین هنوز وجود دارد. این تشتت، نشان از عدم یکپارچگی عراق دارد. اما در رابطه با منطقه نیز دولت‌های عرب اگرچه با سیاست‌های کنونی دولت عراق موافق نیستند، اما نباید فراموش کنیم که خاصیت ناسیونالیستی این کشورها در صورت استقلال کردستان، می‌تواند برای کردها مشکلات زیادی به وجود آورد. این احتمال وجود دارد که کشورهای منطقه، کردستان مستقل را تحت فشار اقتصادی-سیاسی قرار دهند؛ مسئله‌ای که درخصوص ایران، ترکیه و عراق بیشتر مورد ظن است. اگر مسئله به‌خطراتدان صلح احتمالی در منطقه را نیز به این قضیه اضافه کنیم، به این نتیجه خواهیم رسید که از نظر قدرت‌های منطقه‌ای و فرامنطقه‌ای، استقلال اقلیم کردستان موجب تحریک اقلیت‌های دیگر منطقه خواهد شد و منطقه ناامنی که ویروس داعش در آن تکرر پیدا کرده، با آینده‌ای ناامنی‌تر و ستیزه‌دتر مواجه خواهد شد. در دیگر سو، این سؤال قابل طرح است که درصورت استقلال کردستان، نبرد با داعش، به‌کدام سمت پیش خواهد رفت؟ اقلیم کردستان با داعش بیش از هزار کیلومتر مرز مشترک دارد و حفظ امنیت برای استقلال اقلیم کردستان ازجمله پرسش‌های اساسی است. همچنین سرنوشت کرکوک به‌عنوان دومین شهر نفت‌خیز عراق که مورد مناقشه دو طرف عراقی و اقلیم کردستان بوده، چه می‌شود؟ آیا دولت عراق به اقلیم کردستان اجازه می‌دهد دومین منبع نفتش را ضمیمه خود کند؟

به‌نظر می‌رسد با اعلام استقلال، مشکلاتی که در بالا مطرح شد، بُعد وسیع‌تری می‌گیرند و نیروهای عراقی، ایرانی و آمریکایی که در عراق علیه داعش می‌جنگند، مجبور به دخالت در اقلیم کردستان خواهند شد که این مسئله تنش‌های منطقه را بسیار افزایش می‌دهد، به‌طوری‌که می‌تواند فرصتی برای بازبایی داعش در خلأ نیروهای یادشده باشد. بی‌شک در شرایط اقتصادی نامطلوبی که کردستان درحال‌حاضر با آن روبه‌روست، گسترش داعش موجب خلق هزینه‌های برکشت‌ناپذیری خواهد شد. در آخر باید این نکته را متذکر شد که اعلام همه‌پرسی و استقلال، اگرچه امکانی است که می‌تواند تحقق یابد، اما کردها می‌توانند تا نابودی داعش و ساختن محیطی ثبات‌دار در موضع خود تساهل به خرج دهند تا پس از این مقطع، با بحث و گفت‌وگو اهداف خود را پی بگیرند.

politics@sharghdaily.ir

سیاست

مقام معظم رهبری در دیدار رئیس و نمایندگان مجلس خبرگان:

نخبگان آمریکا از داشتن چنین رئیس‌جمهوری احساس شرم می‌کنند

عکس: پایگاه اطلاع‌رسانی مقام معظم رهبری

عراق، درست برعکس خواسته آنها محقق شده است و در سوریه به‌رغم جنایت‌های بی‌شمار آمریکا و متحدانش و قتل‌عام مردم این کشور و حمایت‌های گسترده از گروه‌های تروریستی تکفیری، درحال‌حاضر، داعش به پایان راه خود رسیده و گروه‌های تکفیری همچون جبهه النصره، منزوی شده‌اند.

ایشان افزودند: «حضور و تأثیر جمهوری اسلامی ایران موجب محقق‌نشدن طراحی‌ها و خواسته‌های آمریکا و رژیم صهیونیستی در منطقه شده است و همین دلیل عصبانیت آنهاست».

مقام معظم رهبری خاطرنشان کردند: «برخی در تحلیل‌های خود اشتباه نکنند؛ زیرا مواضع آمریکا به دلیل قدرت و توانایی در مقابل ایران نیست، بلکه کاملا به دلیل ضعف و شکست و عصبانیتی است».

حضرت آیت‌الله خامنه‌ای با اشاره به حضور موفقیت‌آمیز و عزتمندانه جمهوری اسلامی در مسائل منطقه و جهان، تأکید کردند: «باید این عزت را با عقل و تدبیر و فکر درست و همچنین با اشتباه‌نکردن در نحوه مرادوات و تصمیم‌گیری‌ها و موضع‌گیری‌ها، حفظ کرد».

ایشان با تأکید بر اینکه این عزت به واسطه مجاهدت مردم و جوانان و ریخته‌شدن خون «من نمی‌گویم با دنیا قطع رابطه کنیم و از اول انقلاب تاکنون همواره بر ارتباط گسترده با دنیا تأکید داشته‌ام؛ اما می‌گویم پای قدرتمند خود را با عصای بیگانه عوض نکنید!».

اجباری وجود ندارد، حرف درستی نیست و حدود شرعی در برخی موارد وجود دارد».

حضرت آیت‌الله خامنه‌ای در جمع‌بندی این بخش از سخنانشان، خاطرنشان کردند: «هیئت اندیشه‌ورز مجلس خبرگان باید موارد فوق و امثال آن را ارزیابی و بر اساس پیشرفت یا عقب‌گرد درخصوص هریک از آنها، از دستگاه‌ها

مطالبه کند و این عناوین مهم را به گفت‌وگو و مطالبه عمومی مردم تبدیل کند؛ زیرا رسیدگی به این مسائل، در شأن مجلس خبرگان است».

حضرت آیت‌الله خامنه‌ای در ادامه به برخی مسائل و مشکلات ازجمله مشکلات اقتصادی اشاره کردند و گفتند: «آحاد مردم و همچنین مسئولان کشور بدانند، حل مشکلات اعم از اقتصادی و فرهنگی، تنها به دست خود مردم

و اتکا به توان و ظرفیت‌های داخلی امکان‌پذیر است و نه با اتکا به بیگانه».

ایشان خاطرنشان کردند: «این موضوع باید آن‌قدر در جامعه تکرار شود تا به صورت یک گفت‌وگو رایج و قطعی درآید؛ زیرا کشور، جوان‌های پراکنده و افراد توانا و صاحب فکر و ایده و خلاقیت در بخش‌های مختلف تولیدی، علمی و آموزشی دارد که باید از آنان استفاده شود».

مقام معظم رهبری با تأکید بر اینکه بیگانه نمی‌تواند مشکلات کشور را حل کند، افزودند: «من نمی‌گویم با دنیا قطع رابطه کنیم و از اول انقلاب تاکنون همواره بر ارتباط گسترده با دنیا تأکید داشته‌ام؛ اما می‌گویم پای قدرتمند خود را با عصای بیگانه عوض نکنید!».

به بیگانه، به مذاکرات هسته‌ای اشاره کردند و گفتند: «اشکالی که نسبت به مذاکرات هسته‌ای داشته و داریم و مکرر نیز در جلسات با مسئولان مطرح کردیم، این است که مذاکره اشکالی نداشت، اما باید در این مذاکره مراقبت و دقت لازم انجام می‌گرفت تا این‌گونه نباشد که هر غلطی که طرف مقابل انجام بدهد، نقض برجام محسوب نشود؛ اما هر اقدام ایران، نقض برجام محسوب شود».

مقام معظم رهبری گفتند: «باید با دنیا کار کنیم و الزامات آن را هم می‌پذیریم؛ اما نباید به بیگانه چشم دوخت».

حضرت آیت‌الله خامنه‌ای با تأکید بر اینکه در مقابل جمهوری اسلامی، جبهه‌ای از دشمنان وجود دارد، خاطرنشان کردند: «نظام اسلامی به لطف خداوند، تاکنون به جبهه دشمن ضربه وارد کرده و آنها را عقب رانده است و در آینده نیز به همین صورت خواهد بود؛ اما باید بدانیم که در مقابل ما یک «نقطه» به‌عنوان دشمن قرار ندارد، بلکه با یک «جبهه» مواجهیم».

ایشان یکی از دلایل اصلی عصبانیت بدخواهان ملت ایران را پیشرفت روزافزون نظام اسلامی در مسائل منطقه‌ای و جهانی دانستند و با اشاره به سخنان رئیس‌جمهور آمریکا در مجمع عمومی سازمان ملل، گفتند: «علت نطق ابلهانه و بسیار زشت و سخیف و با ادبیات کانگستری و کابویی و سراسر دروغ محض و با آشفتنی رئیس‌جمهور آمریکا، عصبانیت و درماندگی و سبک‌مغزی آنها است».

مقام معظم رهبری تأکید کردند: «سخنان رئیس‌جمهور آمریکا، برای ملت آمریکا افتخارآمیز نبود و باید نخبگان آمریکا از این سخنان و داشتن چنین رئیس‌جمهوری، احساس شرم کنند که این احساس شرم را نیز بیان کرده‌اند».

حضرت آیت‌الله خامنه‌ای درباره عصبانیت مقامات آمریکایی گفتند: «آمریکایی‌ها از سال‌ها قبل برای منطقه غرب آسیا طراحی و نقشه داشتند و نام آن را هم «خاورمیانه جدید» یا «خاورمیانه بزرگ» گذاشته بودند و سه محور اصلی این طراحی نیز عراق، سوریه و لبنان بودند؛ اما در هر سه کشور، با شکست مواجه شدند».

ایشان تأکید کردند: «بر اساس این طراحی، قرار بود عراق با آن سابقه کهن تاریخی و تمدنی و سوریه به‌عنوان کانون مقاومت و لبنان با جایگاه ویژه خود، تحت سلطه و نفوذ آمریکا و رژیم صهیونیستی باشند».

مقام معظم رهبری گفتند: «اما اکنون واقعیات منطقه به گونه‌ای دیگر است؛ زیرا آنها نتوانستند در لبنان کاری از پیش ببرند؛ در

شهدا به دست آمده است، گفتند: «شهید عزیز محسن حججی یک نمونه بود و ما از این نمونه‌ها در میان جوانان بسیار داریم و خداوند متعال این نمونه را به دلایلی در مقابل دیدگان برجسته کرد تا همه تسلیم این حقیقت شریف شوند که انگیزه انقلابی در میان جوانان، به فضل الهی روزبه‌روز در حال افزایش است».

مقام معظم رهبری با اشاره به درخواست‌های بی‌شمار جوانان از طریق نامه و پیام برای اجازه حضور در جبهه دفاع از حرم و مبارزه با دشمن، خاطرنشان کردند: «این، همان انگیزه‌های رو به افزایش انقلابی در میان جوانان است و چنین انگیزه‌هایی در شرایطی که عوامل بازدارنده و وسوسه‌گر همچون فضای مجازی وجود دارد، نشانگر معجزه و لطف الهی است».

ایشان تأکید رهبری همچنین ماه محرم را ماه امام حسین علیه‌السلام و ماه همه ارزش‌های متبلور و وجود مقدس آن حضرت مانند جهاد، شهادت، اخلاص، وفا، گذشت، اهتمام به حفظ دین خدا و ایستادگی در مقابل قدرت‌های معارض دین خواندند.

ایشان تأکید کردند: «این حادثه در طول زمان زنده‌تر شده و گرامیداشت این حماسه عظیم، هر سال نسبت به قبل، پرشورتر و گسترده‌تر است که همین موضوع دربردارنده پیام و معنای خاصی است و به فضل الهی این جریان به رهبری امام حسین (ع)، در دنیا پیش خواهد رفت».

پیش از سخنان مقام معظم رهبری، آیت‌الله جنتی، رئیس مجلس خبرگان، مواضع انقلابی رهبر معظم انقلاب اسلامی را مایه دلگرمی مردم خواند و افزود: «انقلابی بودن شرط موفقیت است و اگر انقلابی نباشیم، توفیقی حاصل نمی‌شود».

رئیس مجلس خبرگان با اشاره به فعالیت‌های علمی و تحقیقاتی مجلس خبرگان، از برگزاری همایش‌هایی برای طلاب و دانشگاهیان در نقاط مختلف کشور خبر داد و بر لزوم ساماندهی و پاسخ‌گویی به شبهات مطرح‌شده در فضای مجازی تأکید کرد.

همچنین آیت‌الله هاشمی‌شاهرودی، نایب‌رئیس مجلس خبرگان، گزارشی از مهم‌ترین محورهای مباحث مطرح‌شده در اجلاسیه و نطق‌های اعضای خبرگان بیان کرد.

خبر

بیانیه وزیران خارجه عراق، ایران و ترکیه:

ابراز نگرانی از همه‌پرسی در اقلیم کردستان

● ایسنا: وزیران امور خارجه عراق، ایران و ترکیه درباره طرح همه‌پرسی در اقلیم کردستان بیانیه‌ای صادر کردند. وزیران امور خارجه ایران، ترکیه و عراق در نشست سه‌جانبه خود در ۲۰ سپتامبر ۲۰۱۷ (۲۹ شهریور ۱۳۹۶) در نیویورک درباره طرح همه‌پرسی در اقلیم کردستان عراق بحث و گفت‌وگو کردند و درباره اصول زیر به توافق رسیدند:

- تأکید مجدد بر تمامیت ارضی عراق و وحدت سیاسی در آن کشور. - استقبال از آزادسازی اخیر استان نینوا که پیروزی بزرگی علیه داعش به شمار می‌رود. - اذعان به استقامت، تعهد و عزم همه مردم عراق در برابر داعش. - تأکید و اصرار بر اهمیت تمرکز بر نقاطی از عراق که هنوز از دست داعش خارج نشده است. - اهمیت تلاش برای ایجاد ثبات و امنیت پایدار در عراق پس داعش. - ابراز نگرانی از طرح همه‌پرسی در اقلیم کردستان که قرار است روز ۲۵ سپتامبر سال جاری برگزار شود و اینکه چنین اقدامی تمامی دستاوردها و تلاش‌های عراق در راستای مبارزه با داعش را در معرض مخاطره‌ای بزرگ قرار خواهد داد. - ابراز نگرانی از اینکه انجام همه‌پرسی در اقلیم کردستان برخلاف قانون اساسی عراق است و خطر مناقشات جدیدی را در منطقه دامن می‌زند که تجربه نشان داده است مهار آنها به‌سادگی میسر نخواهد بود. - وزرای سه کشور مخالفت صریح خود را با برگزاری این همه‌پرسی اعلام می‌کنند. - درخواست از رهبری اقلیم کردستان برای خودداری از انجام این همه‌پرسی. - تأکید مسلم بر اینکه این همه‌پرسی به‌نفع کردها و دولت اقلیم کردستان نخواهد بود. - توافق در راستای لزوم اتخاذ اقدامات هماهنگ در جهت مخالفت با برگزاری referendum. - تأکید بر این باور که گفت‌وگوی سازنده در چارچوب قانون اساسی عراق تنها مسیر حل‌وفصل موضوعات میان بغداد و اربیل است. - تأکید بر اهمیت حمایت ایران و ترکیه در حل‌وفصل این موضوع و مهار تنش‌ها. - تصریح بر ضرورت وجود تلاش‌های مسنجم بین‌المللی در جهت متقاعدکردن دولت اقلیم کردستان برای لغو این همه‌پرسی. - تجدید درخواست از جامعه بین‌المللی برای ادامه پیگیری این موضوع.

IEON
Since 1960

The Roof

خاص باشید... فضایی متفاوت...

پاسداران، نبش بهستان هشتم، ساختمان آبتین، طبقه ۷

۲۲۷۹ ۱۲۱۹

۲۲۷۹ ۱۲۷۵